

EEN KETSUPPIG AROMA

STAP 1

Snoskommers

Het weeskind Sofie ziet op zekere nacht hoe een reus door de straat stapt en door een lange trompet uit een glazen pot dromen blaast in de slaapkamers van de kinderen. De reus merkt dat Sofie hem ziet en “als iemand ooit een reus ziet, moet hij met hem mee.” Sofie is natuurlijk vreselijk bang als de reus haar ontvoert. Ze verwacht elk ogenblik dat hij haar zal opeten. Maar dan blijkt dat deze reus heel anders is dan al de verschrikkelijke bloeddorstige reuzen ... Dit is namelijk de GVR, de Grote vriendelijke Reus. Ze wil best wat meer weten over de reus en ze begint met hem te praten.

Aflevering: Akkiebakkie!

“Wat gebeurt er als een reus doodgaat?” vroeg Sofie.

“Reuzen gaat nooit dood”, antwoordde de GVR, “Soms, heel plotsklaps, verdwijnt er een reus, en niemand weet waarheen. Maar meestal gaat wij reuzen maar gewoon door en door als sniffige tijdtwisters.”

De GVR hield nog steeds de ontzaglijke snoskommer in zijn rechterhand en nu stopte hij het uiteinde in zijn mond en beet er een flink stuk af.

Hij begon het fijn te kauwen en het lawaai dat hij daarbij maakte, leek op het verbrijzelen van ijsklontjes.

“Het is smeerlijk!” sputterde hij met zijn mond vol, zodat grote stukken snoskommer als kogels op Sofie afschoten. Sofie sprong rond op het tafelblad om ze te ontwijken.

“Het is walgzaam!” gorgelde de GVR, “Het is verfoeilig! Het is rottelijk! Het is vuillappig! Probeer het zelf maar, die vuilgore snoskommer!”

“Nee, dank je wel,” zei Sofie terugdeinzend.

“Dat is alles wat jij hier van nu af aan te smikkelen zult krijgen, dus je kant er net zo goed nu maar meteen aan wennen”, zie de GVR, “Vooruit, jij mies klein piepertje, neem een hapje.”

Sofie nam een klein hapje. “Uchchchch!” sputterde ze. “Hè, nee! Hè, ba! Hè, gatsie!” Ze spuugde het meteen uit. “Het smaakt naar kikkervelletjes!” hijgde ze, “en rotte vis!”

“Nog erger!” riep de GVR bulderend van het lachen.

“Mij smaakt het naar landwuizen en slijmsloebbers!”

“Moeten we dat echt eten?” vroeg Sofie.

“Ja zeker, als je tenminste niet zo dun wilt worden dat je in het niets opbotst.”

“In het niets oplost”, zei Sofie, “Opbotst is iets heel anders.”

1. Vul je 'reuzenwoordenboek' aan.

2. Zoek vijf bijvoeglijke naamwoorden (= adjectieven) van de GVR. Vertaal ze.

GVR-woord	vertaling

- Wat valt je op als je al deze woorden goed bekijkt?

- Van welk woord werden ze telkens afgeleid?

- Welk deel van elk woord verandert?

- Is dit deel apart ook een woord?

---

3. Hier nog enkele bijvoeglijke naamwoorden uit het reuzentaaltje. Van welk woord zijn ze telkens afgeleid?

moorddadelijk, een ketsuppig aroma, een akelijk smaakje, pietsepeteuterig, zilverig, smakelig mensbakseltje, zaliglijke, prikkelige, een verheselijke fout

4. Gooi het woord waarvan deze bijvoeglijke naamwoorden zijn afgeleid eruit. Kan je een zin maken met wat overblijft?

---

5. Rangschik de vertaalde woorden uit de vorige vragen.

---

7. *Wat kan je besluiten over de manier waarop de afleidingen tot stand kwamen?*

Samengevat				

STAP 2

---

1. *Tien voor taal*

2. *Rangschik de woorden die je noteerde in twee groepen.*

---

3. *Op welke basis groepeer je de woorden?*

---

4. *Zijn er ook woorden waar je aan beide kanten tegelijk iets kunt toevoegen?*

---

5. *Heb je in alle gevallen te maken met afleidingen?*

Samengevat

Oefening

1. *Onderstreep de afleidingen in de volgende tekst.*

Hoe slaagde Justus von Liebig er vorige eeuw in het nu wereldberoemde bouillonblokje uit te vinden?

Liebig werd op 12 mei 1803 in Darmstadt (Duitsland) geboren. Hij was de zoon van een drogist en handelaar in kleurstoffen. Al van kindsbeen af was hij geïnteresseerd in chemie. Nadat hij tijdens de jaarlijkse kermis een tovenaars met voetzoekers aan het werk had gezien, deden zich ook in zijn ouderlijke woning de eerste kleine ontploffingen voor. Erger werd het toen men hem op school betrapte bij gevaarlijke en streng verboden proefjes met knalkwik. Hiervoor werd hij van school gestuurd. Ten einde raad stuurde vader Liebig zijn zoon - de tweede in een gezin van tien kinderen - in 1818 in de leer bij een apotheker. Na tien maanden gooide die hem de deur uit. Tijdens één van zijn nachtelijke scheikundige experimenten had hij namelijk een ontploffing veroorzaakt, die een stuk van het dak van de apotheek wegblijs.

De jonge Liebig was niet ontmoedigd en ging chemie studeren aan de universiteit. Met een hertogelijke studiebeurs trok hij naar Parijs. Toen hij 21 was, richtte hij in Duitsland het eerste onderwijslaboratorium van Europa in. Daar onderwees men de scheikunde publiekelijk én praktisch. Samen met zijn studenten ontwierp Liebig heel wat nieuwe instrumenten waarmee hij vele uitvindingen deed. Hij was bijvoorbeeld de grondlegger van de landbouwchemie en ontwikkelde de eerste kunstmeststoffen. Hij vond een bereiding uit van vleesextract, bakpoeder, babyvoedsel en geneesmiddelen en zelfs een veilige methode om spiegelglas te verzilveren. Liebig stierf in 1873. Vier jaar later richtte men voor hem een standbeeld op.

TAANTAFEIR

STAP 1

---

1. Beantwoord de volgende vragen.

- Kan jij met je auto rijden als de bjel kapot is? _____
- Wat zou je ervan denken als je een torenwachter zou zijn? _____
- Hoe snel ben je als je de 100 meter loopt op pollevies? _____
- Hoe zou jij reageren als er plots een inkbiegel op je afkwam? _____
- Waarmee kan een mens zoal spaaieren? _____
- Is een maalplak een geschikt instrument om frieten te bakken? _____
- Heb je lessen nodig om met een rijtak te kunnen omgaan? _____
- Wat gebeurt er als je een schabelleke in het haardvuur gooit? _____
- Wat zou jij doen als je een auto op de lantoor zag staan? _____

2. Problemen om te antwoorden? Misschien moest je de woorden die je niet kent maar eens opzoeken in een woordenboek.

3. Wat heb je bij het opzoeken vastgesteld? Hoe komt dat?

4. En, waren je antwoorden op de vragen gepast?

5. Hoe kan je de betekenis van al de woorden te weten komen?